

4 Závěry a doporučení

Ředitelé víceletých gymnázií jsou ekonomicky motivováni využívat převisu poptávky nad nabídkou k tomu, aby počet žáků sami nesnižovali, protože získávají finanční prostředky ze státního rozpočtu podle skutečného počtu žáků. Důsledkem této skutečnosti a zároveň výrazného snižování počtu žáků během sledovaného období je prokázané výrazné zhoršení výsledků žáků víceletých gymnázií v matematické gramotnosti.

System financování je důležitým regulačním nástrojem, kterým lze účinně a cílevědomě ovlivňovat činnost zřizovaných škol, proto je potřeba změnit způsob financování škol a školských zařízení ze státního rozpočtu tak, aby zahrnoval více faktorů, než jen pouhý počet žáků.

V méně úspěšných základních školách ve větší míře než ve velmi úspěšných probíhá odlišná výuka matematiky v různých třídách ve škole. To znamená, že žáci jsou buď rozdělováni do tříd podle schopností, nebo mají třídy různé zaměření. Tato selektivita uvnitř školy vede k prohlubování rozdílů mezi žáky a může mít za následek znevýhodňování určité skupiny žáků. Rozlišování výuky v těchto školách a snaha o pestřejší nabídku výuky mohou být vedeny ekonomicky podmíněnou obavou z malého počtu žáků nebo přestupu žáků na jinou školu.

Na všech základních školách by se mělo dostávat žákům srovnatelného vzdělání podle standardu pro vzdělávací obory garantované státem a výuka by měla směřovat ke srovnatelnému jednotnému výstupu.

Školám se zvýšila autonomie, ale ředitelé velmi úspěšných gymnázií ji přesto pociťují jako nízkou. Zlepšilo se školní klima jak z hlediska jednání učitelů, tak z hlediska jednání žáků, což je samozřejmě dobře. Ovšem sounáležitost žáků se školou a hodnocení přínosu školy v připravenosti žáků na další studium, práci a život se zhoršily a jsou pod průměrem členských zemí OECD.

Školy zřejmě nedokážou dostatečně rychle reagovat na změny a nedokážou využít příznivých podmínek k většímu zapojení žáků do života školy a ke zvýšení jejich motivace k učení. Školy by se měly snažit zjišťovat očekávání a potřeby žáků a komunikovat o nich také s rodiči. Proto je důležité podporovat vzdělávací projekty pro vedení škol zaměřené zejména na komunikační dovednosti.

V obou sledovaných druzích škol se výrazně změnila faktory ovlivňující výsledek žáků z matematiky: v obou se zhoršila motivace proč se učit matematiku, v základních školách se navíc zvýšily obavy z matematiky, avšak kázeň v hodinách se naopak celkově zlepšila. Motivace žáků velmi úspěšných základních škol je pouze rovna mezinárodnímu průměru, ale v ostatních školách je ještě nižší. V méně úspěšných školách mají učitelé nižší autoritu a v méně úspěšných základních školách je navíc vůbec nejnižší kázeň v hodinách, přesto se ředitelé těchto škol méně často zapojují do řešení kázeňských problémů.

V dalším vzdělávání učitelů je potřeba se zaměřit na hledání a rozvíjení takových metodických a didaktických postupů v matematice (a jednotlivých předmětech), které budou využívat nabytých znalostí, vědomostí a dovedností žáků při řešení problémů vycházejících z reálných životních situací. Tím je možné žákům poskytovat důkazy důležitosti a významu matematiky (a jednotlivých předmětů) pro jejich život, smysluplnosti výuky a zdůvodňovat nezbytnost a výhodnost vzdělání.

Je velmi účelné a výhodné podporovat vznik a fungování neformálních oborových skupin učitelů matematiky (a jednotlivých předmětů), které sdílejí zkušenosti jak při osobním kontaktu, tak i na sociálních sítích.

Zároveň se snažit ve vyučovacích hodinách, zapojením do soutěží i celou kulturou školy podporovat pozitivní emoční sociální faktory motivace žáků, jako je radost, zvědavost, dobré pocity, radostné očekávání, a poskytovat jim i jejich rodičům cílenou pozitiv-